

شیوع رفتار آزمندانه به جای توکل / ریشه یابی تمایل به خرید کالای خارجی

یک عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه با بیان اینکه گاهی اوقات رفتار برخی از مصرف کنندگان طبق آموزه های اسلامی نیست و نشان از حرص و آز است، گفت: خرید کالاها از نظام کفر یا کسورهای که با ما دشمن هستند، موجب تقویت آنها می شود بنابراین باید از این کار اجتناب کنیم.

یک عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه با بیان اینکه گاهی اوقات رفتار برخی از مصرف کنندگان طبق آموزه های اسلامی نیست و نشان از حرص و آز است، گفت: خرید کالاها از نظام کفر یا کسورهای که با ما دشمن هستند، موجب تقویت آنها می شود بنابراین باید از این کار اجتناب کنیم.

حجت الاسلام والمسلمین "سیدمحمد غروی" در گفتگو با خبرنگار مهر در پاسخ به این سؤال که رفتار مصرف کننده ایرانی با توجه به زمان بحران و التهاب بازار متفاوت از سایر کشورهای پیشرفته است، مثلا وقتی کالایی مانند مرغ گران می شود، اگر هر خانوار ایرانی در ماه به دو واحد از این کالا احتیاج داشته باشد، وقتی که بازار در حال گران شدن است به بازار هجوم می آورد و ممکن است 10 واحد از این کالا را بخرند و نگهداری کنند اما در کشورهای پیشرفته معمولا مصرف کننده صبر و حوصله می کند و با تصمیم جمعی وقتی همه از خرید دست می کشند قیمتها کاهش می یابد، یا مثلا سیل و سونامی در ژاپن می آید همه مردم صف می ایستند و مرتب و منظم کالاها را مورد نیاز خود را تحویل می گیرند اما در ایران وقتی چنین اتفاقی بیفتد همه هجوم می آورند انگار که قحطی آمده است، نظر شما در تحلیل این رفتار چیست؟ گفت: البته بنده در رفتار مردم کشورهای توسعه یافته بدین شکل که شما گفتید تردید دارم، اما در این مواقع چیزهایی که به تصویر کشیده می شود ضرورتا معنایش این نیست که رفتار عادی و متداول مردم چنین است، تا اینکه بعدا ما بگوئیم ما ایرانیها این گونه هستیم، در حالی که دیگران این گونه نیستند ولی گاهی بعضی از مصرف کننده ها وقتی متوجه می شوند که کالایی دچار کمبود می شود و یا در حال گران شدن است، انگیزه آنها برای خرید بیشتر و بیش از نیاز، زیاد می شود و این خود هم تقاضا را افزایش می دهد، چون تقاضا بالا رفت در گرانی کالا اثرگذار است. بنابراین مجددا قیمت کاذبی در بازار به وجود می آورد.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه با بیان اینکه عملا پیوستگی ای میان گران شدن یک کالای خاص و گرانتز شدن دیگر کالاها وجود دارد، گفت: یعنی عملا این کار چه بسا ممکن است روی قیمت سایر کالاها هم مؤثر باشد و آنها را هم بالا بکشد. مصرف کننده هم نمی تواند به همه کالاها دست پیدا کند، معمولا به کالاهایی که بیشتر مصرف می کند روی می آورد ولی عملا خودش متضرر می شود، برای اینکه باعث می شود التهابی در بازار به وجود بیاید یا تعمیمی داده شود و در نتیجه دیگر اجناس هم گران شود و بالاخره خودش هم در این چرخه قرار می گیرد.

رفتار همراه با آز و طمع

وی با بیان اینکه اگر مسأله را از نظر اسلامی بررسی کنیم، حقیقت این است که این رفتارها، رفتارهای درست و خوبی نیست، تأکید کرد: این رفتار نشانگر نوعی آز و طمع در ماست. حال که کالا گران شده طمع در ما تشدید شده، به جای اینکه سعی کنیم به گونه ای عمل کنیم که این کالا در دسترس همه قرار گیرد، می خواهیم کاری کنیم که خودمان بیشتر منتفع شویم. در نتیجه این کار از نظر اخلاق اسلامی پسندیده نیست. این کار حتی با توکل هم سازگار نیست، بلکه می توان گفت این یک بیماری شخصیتی است.

غروی با بیان اینکه کسی که از تعادل شخصیتی برخوردار است در این گونه موارد ملاحظاتش بیشتر می شود نه اینکه ولع و حرص او افزون شود، بیان کرد: این حالتها در انسان التهابها و استرسهایی را به وجود می آورد و عملا باعث می شود که چشم و هم چشمی هایی را در جامعه رقم بزند. در نتیجه اگر با توجه به شاخصهای دینی مسأله را نگاه کنیم، این رفتارها، رفتارهای قابل دفاعی نیست، حتی اگر از منظر مسائل شخصیتی و مسائل انسانی صرف هم به آنها بنگریم و آن را بررسی کنیم باز هم ناظر به این است که انسان از یک مشکل شخصیتی رنج می برد و به خودش توجه ندارد.

وی افزود: علاوه بر این حتی توجه ندارد به اینکه این التهابات و استرسها در او موج می زند و می خواهد وارد این بازار شود و ممکن است چند ساعت در صف بایستد تا کالا را به دست بیاورد در حالی که اگر همه دست به دست بدهند و به اندازه نیاز به طرف این کالا روی بیاورند و ایثار داشته باشند و راه را برای دیگران که نیاز بیشتری دارند باز کنند وضعیت به این گونه پیش نمی رود و حتی نقش دارد که کالا قیمت کاذب پیدا نکند. یعنی رفتارهای ناهنجار باعث می شود که بازار در این شرایط بحرانی تر شود.

این محقق و استاد حوزه در ادامه سخنانش گفت: خبر دارم مردم برخی از شهرستانها وقتی کالایی گران می شود، خصوصا وقتی احساس می کنند این گرانی غیرواقعی است سعی می کنند آن را نخرند و یا حداقل به اندازه ضرورت بخرند، این رفتار نقش مهمی دارد تا بازار کنترل شود. این رفتار و رسم خوبی است. غیر از این وقتی انسان زیاده تر خرید می کند نگهداری آنها هم سخت تر است و

گاهی مواقع اجناس مثل گوشت و مرغ و ... از تازگی می افتد و چه بسا ممکن است خراب شوند و در نهایت ممکن است اسراف شود و یا از نظر بهداشتی مصرفش خیلی خوب نباشد. گاهی اوقات هم هزینه نگهداری آنها هم کم نیست.

وی تأکید کرد: بنابراین این مسائل باید مورد توجه مصرف کننده قرار گیرد و واقعا باید کار فرهنگی در این زمینه تحقق پیدا کند، یعنی این گونه نباشد که تا بینیم کالایی کم هست یا قیمتش بالا رفته، به یکباره برای تهیه این کالاها به خرید هجوم بیاوریم. این کار بسیار نادرستی است هم با اخلاق اسلامی همخوانی ندارد و هم با روحیه ایثار سازگار نیست، بلکه نشان دهنده آز و طمع انسانهاست. رفتار نادرست در شرایط بحرانی نشان دهنده این است که دوست داریم فقط ما استفاده کنیم و دیگران استفاده نکنند، ما استفاده کنیم و داشته باشیم هرچند به محرومیت دیگران بیانجامد که این کار قابل دفاع نیست.

خرید کالای داخلی یا خارجی

غروی در ادامه سخنانش با اشاره به اینکه یکی دیگر از خصوصیات ما که برخی از مصرف کننده ها مبتلا شدند و گاهی عدم نظارت مسئولان هم تأثیرگذار بوده، روی آوری مردم به کالاها و اجناس خارجی است. فکر می کنند هر آنچه از جای دیگری تولید می شود خوب است و آن چیزهایی که در داخل تولید می شود، نامناسب و بد است. اولاً این برخلاف خودباوری اجتماعی و ملی است. باید توجه داشته باشیم بسیاری از تولیدات ما می تواند با کالاهای کشورهای غربی و اروپایی رقابت کند. این چه روحیه ای است همواره اگر کالایی از خارج از کشور بیاید و به خصوص از غرب باشد آنرا راحت می پذیریم، و متأسفانه به خرید این کالا افتخار می کنیم، حتی کالا را به چند برابر می خریم در صورتی که بهای مشابه داخلی آن بسیار پائین تر است. این رفتار نشان می دهد، که این گونه افراد از نظر هویت اجتماعی دچار مشکل هستند.

وی با تأکید بر اینکه باید کالاهای داخلی را بخریم و اگر نقش و مشکلی داشت به فروشنده و یا تولیدکننده و یا حتی به دولت در تنظیم بازار انتقاد کنیم که این کار تولید را بهتر می کند. خرید ما باعث تشویق می شود که هم بر کیفیت و هم بر کمیت تولید تولیدکنندگان می افزاید. نتیجه این امر یکی از مشکلاتی است که ما با آن دست به گریبان هستیم. گویا تمام چشم ما به بیرون از کشور افکنده است، گویا آن چیزی که خارجیا تولید می کنند درست و خوب است که این یک نوع وابستگی فرهنگی، غیر از وابستگی اقتصادی ایجاد می کند، خصوصا در شرایط تحریم این کار فشار روانی بیشتری بر ما وارد می کند.

عضو شورای عالی حوزه های علمیه با تأکید بر اینکه اگر از یک زاویه به مطلب نگاه می کنیم می بینیم این کار اصلا با خودباوری اجتماعی و ملی سازگار نیست، گفت: این کار نشانگر یک مشکل روحی و روانی است که گاهی جنبه فردی و گاهی جنبه اجتماعی دارد و آثار نامناسب و غیر مطلوبی برای جامعه ما و استقلال اقتصادی، سیاسی و فرهنگی ما دارد. از سوی دیگر چون مسلمانیم، باید از کالایی که مسلمان تولید کرده استقبال کنیم تا به او کمک کنیم. این امر با این کار که کالاها را از دیگرانی بخریم که در نظام کفر هستند و یا به طور آشکار در برابر ما موضع دارند باعث تقویت نظام کفر می شود که این کار درست نیست به خصوص کالاهای کشورهایی که دولتهای آنها سر ستیز با ما دارند.

وی تأکید کرد: اگر بنا شود کشورهای اسلامی مبادلات مالی میان خود داشته باشند باعث می شود که بازار اسلامی رونق پیدا کند و هم می تواند رفتارهای دیگر کشورها را با کشورهای اسلامی تصحیح کند، اما وقتی که این چنین نشد و برحسب ظاهر گفتیم مرگ بر اسرائیل و آمریکا و .. اما بازارهای خود را به روی کالاهایشان گشودیم، یعنی قبول کردیم که زبان ما با عمل ما سازگار نیست و باید در این گونه رفتار تجدید نظر کنیم. باید این قدرت را داشته باشیم تا با تحریم برخی از کالاها بتوانیم رفتار آنها را تصحیح کنیم نه اینکه آنها فشار بیاورند و بخواهند رفتارهای درست ما را کنترل و در مسیری قرار دهند که مورد خواست خودشان است.